

Antoni Oleksicki

historyk
Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków w Warszawie

historian
Warsaw Municipal Office for Heritage Protection

Archiwum fotograficzne Władysława Paszkowskiego

Władysław Paszkowski's photographic archive

Abstrakt

Władysław Paszkowski przez całe swe zawodowe życie związany był z ochroną zabytków. Zaczynał w Wilnie; po przyjeździe do Polski w 1945 r. pracował w Wydziale Kultury Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku, najpierw jako inspektor, później wojewódzki konserwator zabytków. Jego zaangażowaniu zawdzięcza region odbudowę najważniejszych obiektów zabytkowych, zniszczonych w latach 1939-1944/45. Autor artykułu opisuje pasję fotograficzną Paszkowskiego, w latach 1945-1972 dokumentującego substancję zabytkową na terenie ówczesnego woj. białostockiego. Ze swym aparatem Leica docierał także do odległych zakątków kraju i fotografował zniszczenia wojenne, zwłaszcza obiektów zabytkowych, niemal we wszystkich województwach. Dokumentował też proces odbudowy i stan zabytków po przeprowadzeniu prac. Przedmiotem jego zdjęć były ponadto odchodzące w przeszłość elementy krajobrazu miast i wsi oraz ludzie związani z ochroną zabytków. Dokumentacja fotograficzna jego autorstwa, a opracowana przez zespół d. Biura Badań i Dokumentacji Zabytków w Białymstoku, jest ważnym źródłem do poznania dziejów powojennej odbudowy zabytków nie tylko z terenu d. województwa białostockiego. Materiał ten dotychczas nie był wykorzystywany i może być uzupełnieniem dokumentacji fotograficznej wczesnych lat powojennych znajdującej się w zasobach urzędów konserwatorskich na terenie całej Polski.

Słowa kluczowe: ochrona zabytków, Władysław Paszkowski, konserwatorska fotografia dokumentacyjna, dokumentacja zniszczeń wojennych, dokumentacja powojennej odbudowy, dokumentacja fotograficzna osób związanych z odbudową

Antoni Oleksicki, historyk specjalizujący się w dziejach rozplanowań urbanistycznych. Kolejno kustosz w Biurze Badań i Dokumentacji Zabytków w Białymstoku, wojewódzki konserwator zabytków w Białymstoku, główny specjalista w Regionalnym Ośrodku Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Białymstoku – oddziale Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Białymstoku, doradca prezesa Agencji Mienia Wojskowego w zakresie ochrony zabytków znajdujących się w jej zasobie, główny specjalista w Biurze Stołecznego Konserwatora Zabytków, zastępca Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Od 1 lipca 2018 r. ponownie główny specjalista w Biurze Stołecznego Konserwatora Zabytków. Autor wielu artykułów związanych z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego, zamieszczanych przede wszystkim w „Biuletynie Konserwatorskim Województwa Białostockiego/ Podlaskiego” oraz w „Roczniku Konserwatorskim Województwa Mazowieckiego”.

Abstract

Władysław Paszkowski's whole professional career was associated with monument protection. He took his first steps in the area in Vilnius; following his arrival in Poland in 1945, he worked in the Cultural Department of the Voivodship Office in Białystok, first as inspector, and later as voivodship monument conservation officer. The restoration of major historic sites, destroyed between 1939-1944/45, was carried out thanks to his commitment. The article describes Paszkowski's passion for photography, who in the period 1945-1972 documented historic fabric of the Białostockie voivodeship. Carrying his Leica camera, he also reached far-away corners of the country and took shots of war damages, especially those of historic sites, in almost all voivodeships. He also documented the process of reconstruction and the condition of monuments after the works have been completed. He captured the elements of urban and rural landscapes which were slowly becoming a thing of the past, as well as the people who dealt with monument conservation. His photographic documentation, edited by the team of the Office for Research and Documentation of Monuments in Białystok, is an important source of information about the post-war monument reconstruction, not only from the area of the former Białostockie voivodeship. This material has not been used so far and may be a supplement to the photographic documentation of early post-war years preserved in monument conservation offices all over Poland.

Keywords: monument protection, Władysław Paszkowski, conservation documentary photography, documenting war damage, documenting post-war reconstruction, photographic documentation of people dealing with the reconstruction

Antoni Oleksicki, historian specialising in the history of urban planning. In the following order: curator in the Office for the Research and Documentation of Monuments in Białystok, voivodeship monument conservation officer in Białystok, chief specialist in the Regional Centre for Cultural Environment Research and Protection in Białystok – a branch of the Voivodeship Office for the Protection of Historical Monuments in Białystok, an advisor to the president of the Military Property Agency for the protection of monuments owned by it, chief specialist in the Warsaw Municipal Office for Heritage Protection, Deputy Mazowieckie Voivodeship Monument Conservation Officer. From 1 July 2018 once again chief specialist in the Warsaw Municipal Office for Heritage Protection. Author of many articles dealing with monument protection and cultural heritage, published mainly in “Biuletyn Konserwatorski Województwa Białostockiego/ Podlaskiego” and “Rocznik Konserwatorski Województwa Mazowieckiego”.